

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en tredje tilläggsbudget för 2016

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en tredje tilläggsbudget för 2016 (RP 221/2016 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Tilläggsbudgetmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat motionerna TBM 4—5/2016 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinnehåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt propositionen ökas anslagen med 106 miljoner euro netto och minskas inkomsterna med 210 miljoner euro netto. De största ökningarna gäller kalkylen över förvärvs- och kapitalinkomstskatterna samt samfunds-, mervärdes- och överlåtelseskatterna. Kalkylen över inkomsterna från arvs- och gåvoskatten samt fordonsskatten sänks däremot. Mest påverkas inkomsterna av att kalkylen över inkomster från utdelning och försäljning av aktier sänks (-758 miljoner euro). Det är fråga om att intäktsföringen flyttas över till 2017–2018.

Mest ökas anslagen för utgifter för invandring, som föreslås bli ökade med 38 miljoner euro netto. Ändringarna beror på att antalet asylsökande som omfattas av mottagningsverksamheten mot slutet av året är större än väntat. För att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar ökas anslagen med 35 miljoner euro. De inkomstrelaterade dagpenningarna ökas med nästan 32 miljoner euro. På grund av att SMF-företagsinitiativprogrammet inleds och vissa andra projekt blir fördröjda minskas bland annat förslagsanslagen för EU:s strukturfonder (-20 miljoner euro), investeringsstödet till LNG-terminaler (-18 miljoner euro) och energistödet (-16 miljoner euro).

Tilläggsbudgeten ökar statens behov av nettoupplåning med 317 miljoner euro. Statens nettoupplåning beräknas uppgå till cirka 5,96 miljarder euro 2016. Statsskulden beräknas uppgå till cirka

Betänkande FiUB 22/2016 rd

106 miljarder euro vid utgången av året, vilket är cirka 50 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

SAMMANFATTNING

Enligt propositionen ökas anslagen med 106 472 000 euro, minskas inkomsterna (utan nettoupplåning och skuldhantering) med 210 207 000 euro och ökas nettoupplåningen och skuldhanteringen med 316 679 000 euro.

Efter de föreslagna ändringarna är de budgeterade inkomsterna och anslagen i år med beaktande av den ordinarie budgeten och den första, andra och tredje tilläggsbudgeten 55 041 643 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en tredje tilläggsbudget för 2016 i proposition RP 221/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen forkastar tilläggsbudgetmotionerna TBM 4—5/2016 rd.

Riksdagen beslutar att den tredje tilläggsbudgeten för 2016 ska tillämpas från 1.12.2016.

Helsingfors 18.11.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Timo Kalli cent
vice ordförande Ville Vähämäki saf
medlem Touko Aalto gröna
medlem Timo Heinonen saml
medlem Toimi Kankaanniemi saf
medlem Krista Kiuru sd
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Elina Lepomäki saml
medlem Outi Mäkelä saml
medlem Hanna Mäntylä saf
medlem Mats Nylund sv
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Markku Rossi cent
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Maria Tolppanen sd

Betänkande FiUB 22/2016 rd

medlem Kari Uotila vänst (delvis)
medlem Pia Viitanen sd
ersättare Olavi Ala-Nissilä cent
ersättare Li Andersson vänst (delvis)
ersättare Timo Harakka sd (delvis)
ersättare Lasse Hautala cent
ersättare Harry Wallin sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila.
överinspektör Arto Mäkelä

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 1 sd

RESERVATION 1 sd

Allmän motivering

Situationen för Finlands ekonomi är fortfarande allvarlig och helhetsbilden av den ekonomiska tillväxten lam. Ökningen av bruttonationalprodukten blir blygsam i år och nästa år. Arbetslösheten förblir hög och den strukturella arbetslösheten förvärras. På sistone har det ändå synts positiva tecken inom byggbranschen och inom vissa branscher inom service och metallindustri. Inom exporten har framgången varit fortsatt blygsam beroende på både inhemska och utländska faktorer. För att totalproduktiviteten ska återhämta sig behöver vi en kännbar stimulans av exporten.

När den tillväxt som vi kan emotse i hög grad är baserad på hemmamarknaden kan aktiva insatser från statligt håll betydligt stödja ekonomins återhämtning och en bättre utveckling av sysselsättningen. På grund av inhemsk efterfrågan är också upprätthållandet av medborgarnas köpkraft fortsättningsvis av primär vikt. När investeringarna fortsättningsvis är försiktiga får åtgärder inom det offentliga större genomslag än vanligt.

Skuldsättningen inom statsfinanserna fortsätter med god fart trots regeringens omfattande nedskärningar i finansieringen av tjänster och i inkomstöverföring. Det ser ut som om målet inte är att bromsa skuldsättningen utan att fördela marginalen till de välbärgade i form av generösa skattelättnader. Kompiskapitalismens mål är såldes inte att skapa nya arbetstillfällen.

I slutet av september 2016 hade arbets- och näringsbyråerna 329 500 arbetslösa arbetssökande, vilket är 7 900 färre än året innan. I slutet av 2015 var mängden arbetslösa 337 400, vilket är 22 900 fler än 2014. Trots att vi förhoppningsvis har passerat vändpunkten för mängden arbetslösa är utvecklingen fortfarande bräcklig och minskningen anspråkslös. Långtidsarbetslösheten har ökat under flera år och regeringen sitter inne med ett tvivelaktigt finländskt rekord i långtidsarbetslöshet.

För att uppfylla sitt sysselsättningsmål borde regeringen utöver åtgärder som skapar arbetstillfällen också satsa mer på en arbetskraftspolitik som gynnar sysselsättning av arbetslösa. Arbetskraftspolitiken bör effektiviseras och strukturerna bör förnyas i stället för att anslagen skärs ner. Särskilt farliga är de besparingar som drabbar utbildningen eftersom omstruktureringarna inom arbetsmarknaden i många fall kräver ny kompetens, till och med studier i ett nytt yrke.

Allt fler orter lider av det svåra sysselsättningsläget och sysselsättningsanslagen håller på att ta akut slut i många landskap i slutet av året. Att få startpeng kommer att vara ytterst svårt och aktiveringsgraden håller på att sjunka. Behovet av tilläggsanslag borde absolut ha beaktats i tilläggsbudgeten redan tidigare.

Antalet långtidsarbetslösa och svårsysselsatta ökar kraftigt. Långtidsarbetslösheten ökar till och med bland de unga. Vi måste därför sätta in snabbverkande, riktade insatser som höjer sysselsättningen och minskar och motverkar marginalisering. Regeringens budget tar inte tillräckligt stor hänsyn till dessa åtgärder.

Betänkande FiUB 22/2016 rd

Reservation 1 sd

Den tredje tilläggsbudgetpropositionen för 2016 ökar statens behov av nettoupplåning med 317 miljoner euro. Statens nettoupplåning 2016 beräknas uppgå till 5,96 miljarder euro. Statsskulden beräknas uppgå till 105,8 miljarder euro i slutet av 2016, vilket är ca 50 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Enligt budgetpropositionen uppgår statens nettoupplåning nästa år till 6,1 miljarder euro. Statsskulden beräknas vara cirka 111 miljarder euro vid utgången av 2017.

På grund av regeringens ekonomiska politik fortsätter skuldsättningen i Finland de närmaste åren. Regeringens skattepolitik har inte varit ägnad att stödja sundare statsfinanser. Skatteunderlaget har undergrävts genom onödiga och ineffektiva skattelättnader. Den långsamma tillväxten och arbetslösheten ger dessutom inte tillräckligt med skatteinkomster för att finansiera de offentliga utgifterna. Staten har det största underskottet av sektorerna inom de offentliga finanserna.

Balansen i de offentliga finanserna måste garanteras med tre element: stark sysselsättningspolitik, utgiftsbesparingar och en omfattande skattebas. I våra alternativa budgeter såväl i år som i fjol har vi föreslagit en stark satsning på bostäder, ombyggnad och trafikleder. Vi har flera strukturella reformer för att bekämpa arbetslösheten. Detta och alla andra åtgärder kan vi genomföra med mindre skulder än regeringen.

Regeringen Sipilä avser att sälja statens mest inbringande egendom för att bekosta finansieringen av spetsprojekten. En sådan försäljning av statens egendom bör man förhålla sig kritisk till eftersom det blir dyrt att skaffa inkomster av engångsnatur till spetsprojektsutgifter av engångsnatur när lönsam statlig egendom säljs alltför billigt.

Regeringens sysselsättningsmål kommer i ljuset av prognosen inte att bli genomfört och ökningen av den långvariga och strukturella arbetslösheten kommer att resultera i ett långvarigt problem i samhällsekonomin. En finansiell utveckling som den prognosticerade kommer inte att förbättra läget för de offentliga finanserna väsentligt i Finland.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen ändrar sin ekonomiska och finanspolitiska linje i en riktning som stärker sysselsättningen, tillväxten och konkurrenskraften samt balanserar de offentliga finanserna på ett socialt rättvist sätt.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen här och nu. Regeringen måste trygga tillräckliga resurser för att sysselsätta människor och ta sig an bekämpningen av långtidsarbetslösheten med konkreta åtgärder.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 1 /kd

att riksdagen godkänner förslaget till en tredje tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna två uttalandena.

Helsingfors 18.11.2016

Krista Kiuru sd
Pia Viitanen sd
Maria Tolppanen sd
Harry Wallin sd
Timo Harakka sd

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 2 gröna, vänst, sv

RESERVATION 2 gröna, vänst, sv

Allmän motivering

Öka anslagen för att möjliggöra större flyktingkvot i Finland

Det finns nu över 65 miljoner flyktingar i världen, fler än någonsin tidigare. Av dem befinner sig 86 procent i utvecklingsländer. Obalansen i ansvarsfördelningen visar sig i flyktingläget i Syrien. I Libanon, som är ungefär lika stort som Finland, är var femte invånare syrisk flykting.

Den humanitära nöden har inte haft någon bestående inverkan på Finlands flyktingkvot. Sedan 2001 har vi tagit emot 750 kvotflyktingar per år. Största delen av dem har kommit på grundval av gemensamma avtal i EU. År 2014 och 2015 höjdes flyktingkvoten temporärt med 300 personer på grund av det svåra läget i Syrien. Nu har även det här temporära tillskottet uteslutits, fastän det humanitära läget i Syrien bara har förvärrats och situationen i Aleppo är katastrofal.

Upp till fem miljoner syrier har tvingats fly till grannländerna. Enbart i Turkiet finns 2,5 miljoner syrisk flyktingar. I mitten av innevarande år hade regeringarna utlovat mindre än hälften av de medel som biståndsorganisationerna behöver för att hjälpa de syrisk flyktingarna. Läget är ohållbart. Följden har blivit att miljontals flyktingar tvingas leva under omänskliga förhållanden. Det är viktigt med extra finansiella resurser, men det finns också ytterst stort behov av att vidarebosätta flyktingar som befinner sig i grannländerna. Nöden och hjälpbehovet gäller inte bara Syrien, så vi får inte heller glömma dem som lider av långvariga konflikter eller kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

De som flyr undan krig har det svårt att komma ut ur krisländerna och sätta sig i säkerhet. Finland bör bära sitt ansvar för de här människorna. Bristen på lagliga rutter leder till ökad människosmuggling. Genom att skapa lagliga rutter går det också att få bättre kontroll över invandringen och undergräva människosmugglingen. Ett konkret sätt att hjälpa dem som flyr undan krig och förföljelse och de allra mest sårbara människorna är att höja flyktingkvoten.

En rad ministrar i regeringen har sagt i offentligheten att det finns möjlighet att höja flyktingkvoten betydligt "bara vi får kontroll över asylsituationen först". Nu har vi kontroll över situationen. I år väntas det komma en tredjedel färre asylsökande än väntat till landet, bara en femtedel av antalet i fjol.

FN:s flyktingkommissariat UNHCR har krävt att det internationella samfundet tar emot fler människor på flykt från Syrien. Enligt organisationen har inbördeskriget i Syrien lett till den största humanitära krisen sedan andra världskriget.

Det finns visserligen föregångare som Kanada, som har tagit emot nästan 30 000 syrier sedan november 2015. Vi bör också ta modell av andra nordiska länder som Norge, som har höjt sin kvot betydligt och där kvoten även i år är 3 120. Sverige har uppgett sig höja sin flyktingkvot till 5 000 personer inom två år, fastän det kommer ett mångdubbelt antal asylsökande dit jämfört med Finland.

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 2 gröna, vänst, sv

Vi föreslår att det i tredje tilläggsbudgeten för 2016 avdelas anslag för att höja flyktingkvoten från 750 till 2 500 personer.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 26

INRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

40. Invandring

21. Mottagande av flyktingar och asylsökande (förslagsanslag)

Finland måste reagera på den humanitära krisen genom att öka flyktingkvoten, så det behövs extra medel för mottagningsverksamhet.

Vi föreslår

att moment 26.40.21 ökas med 900 000 euro för mottagande av flyktingar och asylsökande för att höja flyktingkvoten från 750 till 2 500 personer.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

70. Integration

30. Statlig ersättning till kommunerna (förslagsanslag)

Finland måste reagera på den humanitära krisen genom att öka flyktingkvoten, så integrationsersättningarna till kommunerna måste höjas.

Vi föreslår

att moment 32.70.30 ökas med 9 600 000 euro för statlig ersättning för integration för att höja flyktingkvoten från 750 till 2 500 personer.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en tredje tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet med ändringarna ovan.

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 2 gröna, vänst, sv

Helsingissä 18.11.2016

Touko Aalto gröna
Kari Uotila vänst
Li Andersson vänst
Mats Nylund sv

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 3 vänst

RESERVATION 3 vänst

Allmän motivering

Storarbetslösheten jämte den ekonomiska recessionen i bakgrunden är Finlands mest akuta problem.

Tillväxten i Finland är i år svag och bygger i hög grad på den privata konsumtionsefterfrågan på hemmamarknaden och på att investeringsviljan piggnat till inom vissa sektorer, framför allt byggsektorn.

Eurokrisen som började 2010 och den allmänna nedgången i världsekonomin har minskat efterfrågan på finländska exportprodukter. I år ökar världsekonomin i sin helhet med cirka tre procent och världshandeln med två procent, men Finlands export väntas öka med en procent. Liksom regeringen i sin proposition med förslag till en tredje tilläggsbudget påpekar, fortsätter Finlands andel av världshandeln att minska.

Den inhemska privata och offentliga efterfrågan samt investeringskvoten är med andra ord fortfarande centrala faktorer med avseende på Finlands ekonomiska tillväxt.

Den åtstramade finanspolitiken har förlängt recessionen och förvärrat arbetslösheten. I ett läge med lam efterfrågan på finländska exportprodukter, underutnyttjande av produktionsresurserna, låga realräntor och en slapp penningpolitik med otillräckliga verkningar krävs det en förnuftig ekonomisk politik som stöder efterfrågan och sysselsättningen och samtidigt en långsiktig struktumvandling. Till och med Europeiska kommissionen, som är känd som förespråkare för en sträng ekonomisk disciplin, har på sistone betonat vikten av en mer expansiv finanspolitik för att få igång ekonomin i euroområdet.

Regeringens politikprogram medför ingen lättnad i Finlands ekonomiska och sysselsättningsrelaterade trångmål i fortsättningen heller. Marginalen för en vettig stimulans av efterfrågan skärs bort genom konkurrenskraftsaftalet och genom skattelättnader som gynnar storinkomsttagare och vars totala pris för de offentliga finanserna väntas uppgå till omkring 1,5 miljarder euro.

Ökningen av sysselsättningen verkar under den senaste tiden ha avstannat, men det är uppenbart att regeringens mål om en sysselsättningsnivå på 72 procent inte blir verklighet. Särskilt oroväckande är det att långtidsarbetslösheten — som är på väg att nå samma nivå som under de värsta åren av 90-talets lågkonjunktur — fortfarande förvärras. En utdragen arbetslöshet förorsakar ekonomiska problem, mänsklig nöd, utanförskap, svagare kompetensunderlag och eskalerande socialpolitiska kostnader.

Regeringen bör ge förbättringen av sysselsättningsläget första prioritet. I det avseendet ser det dystert ut. För det första stöder regeringens finanspolitiska linje inte uppkomsten av nya arbetstillfällen och för det andra är regeringens arbetskraftspolitik ordentligt på villovägar.

Betänkande FiUB 22/2016 rd

Reservation 3 vänst

Som metod för att lindra sysselsättningsproblemet har regeringen föreslagit försvagade anställningsvillkor och svagare utkomstskydd för arbetslösa, ökade arbetskraftspolitiska sanktioner och nedskärning av arbetskraftstjänsternas resurser och privatisering av funktioner. Detta recept fungerar inte och vi kan inte acceptera det. Att försvaga anställningsvillkor är inte en medicin mot Finlands problem med sysselsättning och ekonomi, liksom alldeles för stora löner inte är orsaken till dem.

Vi behöver en helomvändning i arbetskraftspolitiken. Så många finländare som möjligt måste erbjudas en god och meningsfull arbetsplats — vare sig det handlar om traditionellt förvärvsarbete, småföretagsamhet eller olika arbetsformer i kombination.

Utvecklingen av de offentliga arbetskraftstjänsterna och lokala sysselsättningsåtgärder måste tillförsäkras tillräckliga ekonomiska och kompetensrelaterade resurser. För närvarande ligger Finland i detta avseende långt efter sina nordiska grannar. Exempelvis i Sverige är andelen arbetskraftstjänster och lönesubventioner av bruttonationalprodukten klart större.

I Sverige är sysselsättningsnivån ungefär sju procentenheter högre än i Finland, men på grund av den större befolkningen uppvisar mängden arbetslösa likartade siffror. Men arbetskraftstjänsterna har över sex gånger större personal. I praktiken innebär detta att i Finland betjänar en funktionär hundra personer, i Sverige några tiotal.

Under Sipiläs regering har anslagen för ett av de bevisligen mest effektiva medlen för att främja sysselsättning, nämligen lönesubventionen, skurits ner och villkoren har stramats åt. Enligt statistik från arbets- och näringsministeriet har fler människor i år dirigerats till oavlönade än till lönebaserade sysselsättningsåtgärder. Lönesubventionens belopp borde absolut ökas.

Att höja sysselsättningsnivån kräver också samordning av arbete och familj samt underlättade självständiga studier för arbetslösa och exempelvis förbättring av situationen för självanställda.

Försvagningen av det inkomstbundna utkomstskyddet för arbetslösa samt nedskärningen av arbetsmarknadsstödet, grunddagpenningen och andra indexbundna förmåner bör återtå, och nya sanktionsåtgärder såsom graderingen av utkomstskyddet för arbetslösa och självriskdagar bör slopas. Att höja utkomstskyddet för arbetslösa och bostadstilläggets skyddade belopp skulle öka de arbetslösas motivation till även kortvariga jobb.

I propositionen med förslag till 2016 års tredje tilläggsbudget höjs anslagen för mottagningen av flyktingar och asylsökande med 110 miljoner eftersom det har kommit fler asylsökande än regeringen hade beräknat.

Men att genomföra Finlands internationella ansvar skulle kräva också andra åtgärder. Det finns redan över 65 miljoner flyktingar i världen, fler än någonsin tidigare. Denna svällande humanitära krissituation har ändå inte märkts som en bestående ökning av Finlands flyktingkvot. Exempelvis våra grannländer Sverige och Norge har höjt sina flyktingkvoter som redan tidigare var uppenbart högre än i Finland. Regeringen bör i tredje tilläggsbudgeten för 2016 avdela anslag för att höja flyktingkvoten från 750 till 2 500 personer.

Betänkande FiUB 22/2016 rd
Reservation 3 vänst

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen upphör med sin passiva politik som leder till ökad långtidsarbetslöshet, och omedelbart lämnar till riksdagen en tilläggsbudget som innefattar tillräckliga ytterligare åtgärder för att effektivisera arbetskraftspolitiken och särskilt för att minska långtidsarbetslösheten.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en tredje tilläggsbudget för 2016 enligt betänkandet och

att riksdagen godkänner det föreslagna uttalandet.

Helsingfors 18.11.2016

Kari Uotila vänst
Li Andersson vänst

Betänkande FiUB 22/2016 rd — RP 221/2016 rd

Bilaga

- Tilläggsbudgetmotion TBM 4/2016 rd Emma Kari gröna m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för att höja flyktingkvoten (900 000 euro) 26.40.21
- Tilläggsbudgetmotion TBM 5/2016 rd Emma Kari gröna m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för att höja flyktingkvoten (9 600 000 euro) 32.70.30